

**Zadanie 24 Analiza zdolności przystosowawczych i rozwojowych pszczoł linii hodowlanych M Asta i car Dobra do warunków środowiskowych, z uwzględnieniem w szczególności cech rozwoju, plenności, zimotrwałości i odporności.**

Celem zadania w roku 2016 była ocena przydatności wybranych genotypów pszczoł do warunków środowiskowych w miejscu ich naturalnego występowania na podstawie ich zimotrwałości, miodności, plenności, łagodności i rojliwości oraz zbadanie czy w wyniku prowadzonej hodowli zachowały one cenne cechy przystosowawcze do lokalnych warunków środowiskowych.

Badania przeprowadzone w 2016 roku w rodzinach pszczelich z matkami rasy *Apis mellifera mellifera* L. linii M Asta wykazały, że populację charakteryzuje bardzo dobra zimotrwałość. W ponad 35% obserwowanych rodzinach, po pierwszym oblocie zimowym nie zachodziła potrzeba zmniejszenia gniazd, a 45% rodzin wymagało zmniejszenia tylko o 1 plaster. Na przedwiośniu matki czerwiły ostrożnie lecz bez ujemnego wpływu na dynamiczny rozwój wiosenny i wykorzystanie pożytków wczesnych. Ponad 72% rodzin obserwowanej populacji osiągnęło zadawalający zbiór miodu z pożytków wczesnych. Średni zbiór miodu z rodziny wyniósł 18,5 kg miodu z pnia co przekraczało średnie zbiory zarówno dla województwa łódzkiego, na którego obszarze znajduje się badana populacja pszczoł jak i całego kraju (odpowiednio o 12% i 13,5%). Świadczy to o bezkonkurencyjności tej pszczoły na terenie jej bytowania. Rodziny pszczele linii M Asta wykazywały małą skłonność do rójek. W ponad 40% rodzinach nie zaobserwowano nastroju rojowego, a rodziny które weszły w nastrój rojowy reagowały pozytywnie na zabiegi przeciwrojowe. Ocena cech zachowania się pszczoł wskazuje wzmoczony instynkt obrony gniazda, bowiem większość rodzin (77%) podczas przeglądów była bardzo ruchliwa, schodziła z plastrów na dennice i pod dolną beleczkę tworząc „grona”. Co pozwala na stwierdzenie że zachowały one cechy swoich przodków. Również sposób zasklepienia zapasów na sucho lub półmoko jest zgodny ze wzorcem dla podgatunku.

**Pszczola krańska linii car Dobra** (*Apis mellifera carnica* Pollm.) występuje w paśmie Beskidu Wyspowego, na terenach porośniętych lasami jodłowymi. Rodziny pszczele linii hodowlanej car Dobra charakteryzują się bardzo dobrą zimotrwałością na terenie swojego występowania o czym świadczy fakt iż w 98% rodzin obserwowanych w 2016 roku nie wymagały wiosną istotnego zmniejszenia liczby plastrów w gnieździe. Również domieszka miodu spadziowego w zapasach zimowych, co jest częstym zjawiskiem w pasiekach regionu występowania car Dobra nie wpłynęła negatywnie na kondycje zimujących rodzin linii Dobra, pomimo tego, że miód spadziowy w zapasach zimowych uważany jest za szkodliwy dla zimującej rodziny pszczelej. Linia ta charakteryzuje się również dużą dynamiką rozwoju. Pszczoły linii Dobra w ponad 86% rodzin w okresie trzech tygodni po kwitnieniu jabłoni obsiadały dwa korpusy przy czym czerw zajmował co najmniej 10 plastrów. Intensywny rozwój tej pszczoły nie miał wpływu na wzrost rojliwości. Żadna z obserwowanych rodzin nie była w poważnym nastroju rojowym. W sezonie 2016 uzyskano średnio 35,4 kg miodu z rodziny co stanowiło 176% średniej wydajności dla województwa małopolskiego na obszarze którego znajdują się badana populacja pszczoł. W porównaniu do roku ubiegłego wydajność miodowa określana w odniesieniu do średniej wydajności dla województwa małopolskiego, wzrosła o 19%. Rodziny pszczele linii Dobra charakteryzuje również dość dobre wyrównanie pod względem miodności, 62% rodzin osiągnęło wydajność miodową większą lub równą średniej, 30% rodzin osiągnęło wydajność zbliżoną do średniej lub mniejszą do 30%. Na uwagę zasługuje łagodność pszczoł. W żadnej z badanych rodzin, w czasie przeglądów prowadzonych w warunkach gorszej pogody, pszczoły nie wykazywały agresywności. Zachowanie pszczoł na plastrach i sposób zasklepienia zapasów były typowe dla pszczoł *Apis mellifera carnica*. Pszczoły linii car Dobra we wszystkich badanych rodzinach trzymały się

plastrów, były niepłochliwe i nie zbiegały w dół ramki. W obydwu badanych populacjach pszczół zaobserwowano iż badane cechy biologiczne bądź to utrzymują się na podobnym poziomie lub nieznacznie się poprawiają co może świadczyć o dobrej odziedziczalności badanych cech jak i o pewnym postępie hodowlanym.